

Перед початком чергового засідання Президії НАН України 12 вересня 2012 року академік НАН України Б.Є.Патон вручив державні нагороди групі провідних учених НАН України, в тому числі: академікам НАН України М.С.Бродину, В.Л.Найдеку, М.Ф.Харченку, члену-кореспонденту НАН України М.Ф.Котляру.

***

Далі Президія НАН України заслухала інформацію голови Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України академіка НАН України В.П.Семиноженка щодо змін у законодавстві з питань державних закупівель у сфері науки.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань державних закупівель» від 04.07.2012 № 5044-УІ, який набув чинності 5 серпня 2012 року, містить положення, щодо виведення з-під дії Закону України «Про здійснення державних закупівель» наукових досліджень і розробок, а саме: «послуг з провадження наукової, науково-технічної діяльності, які фінансуються на конкурсній основі в порядку, визначеному статтею 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

***

Учасники засідання заслухали доповідь директора Інституту хімії поверхні ім.О.О.Чуйка НАН України академіка НАН України М.Т.Картеля про наукову та науково-організаційну діяльність установи.

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б.Є.Патон, директор Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України, голова Комісії з комплексної перевірки наукової та науково-організаційної діяльності Інституту хімії поверхні ім.О.О.Чуйка НАН України академік НАН України Є.В.Лебедев, директор Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім.Р.Є.Кавецького НАН України академік НАН України В.Ф.Чехун, декан хіміко-технологічного факультету Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» доктор технічних наук, професор І.М.Астрелін, декан хімічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка доктор хімічних наук, професор Ю.М.Воловенко, академік-секретар Відділення хімії НАН України, директор Інституту колоїдної хімії та хімії води ім.А.В.Думанського НАН України академік НАН України В.В.Гончарук.

Президія НАН України нагадала, що Інститут хімії поверхні НАН України було засновано майже відразу після аварії на Чорнобильській АЕС. Це перша академічна установа з вивчення фундаментальних і прикладних аспектів хімії, фізики та технології дисперсних твердих тіл, медико-біологічних та біохімічних проблем поверхні. Більшість цих напрямів було започатковано фундатором інституту академіком О.О.Чуйком.

Заснована ним наукова школа з хімії, фізики та технології поверхні високодисперсних тіл і сьогодні визначає обличчя інституту.

За звітний період науковці установи зробили вагомий внесок у вирішення фундаментальних і прикладних проблем сучасної хімії. Про це свідчать результати, докладно викладені в доповіді директора інституту та у виступах.

Зокрема здійснені важливі дослідження у галузі фізико-хімії поверхневих явищ, теорії хімічної будови і реакційної здатності поверхні твердих тіл, технологій одержання наноматеріалів, у вирішенні медико-біологічних, біохімічних проблем поверхні.

Розробка перспективних матеріалів для каталізу засвідчила можливість регулювання розмірів наночастинок паладію шляхом застосування кремнеземів з прищепленими кремнійгідридними групами (для відновлення іонів металів) та гідрофобними групами (для обмеження агрегації утворених частинок металу).

Прикладні роботи інституту спрямовані на синтез оксидних та вуглецевих матеріалів, створення медичних сорбційних препаратів та дієтичних харчових добавок, ефективних нафтопоглинаючих сорбентів, функціональних покриттів на основі наноматеріалів тощо.

Розроблено технологію, нормативно-технічну документацію та введено в експлуатацію дослідно-промислову установку виробництва вуглецевих нанотрубок та нановолокон.

Затверджено технічні умови, створено технологію та здійснено випуск експериментальної партії функціонального харчового продукту «Целісорб» на основі лігноцелюлозних сорбентів. Проведено апробацію продукту, яка виявила його високі профілактично-лікувальні властивості як декорпорууючого сорбента, імуномодулятора та антиоксиданта.

Налагоджена тісна співпраця з Калуським та Джанкойсько-Сиваським дослідно-експериментальними заводами, де інститут реалізовує напрацьовані методики синтезу високодисперсних форм кремнеземів.

Разом з тим в діяльності Інституту хімії поверхні ім.О.О.Чуйка НАН України є ряд недоліків та невирішених проблем.

Частка позабюджетних коштів у звітному періоді становила лише 13,8%, що, безумовно, недостатньо. Слід активніше вишукувати додаткові джерела фінансування, зокрема за рахунок розширення співробітництва з промисловими підприємствами як України, так й інших країн з метою впровадження завершених наукових розробок.

Необхідно звернути увагу і на проблему кадрів. Залишається високим середній вік наукових працівників. А без омолодження наукового колективу складно розраховувати на подальший динамічний розвиток інституту. Мало захищено докторських дисертацій.

Потрібно покращити науково-методичне керівництво дослідним виробництвом інституту.

В цілому Президія НАН України позитивно оцінила діяльність Інституту хімії поверхні ім.О.О.Чуйка НАН України та висловила сподівання на успішне подолання зазначених недоліків і плідну роботу у подальшому.

***

Президія НАН України заслухала доповідь директора Інституту газу НАН України академіка НАН України Б.І.Бондаренка «Наноматеріали та нанорідини для енергетики».

У доповіді та виступах академіка НАН України Б.Є.Патона, директора Інституту проблем безпеки атомних електростанцій НАН України академіка НАН України О.О.Ключникова, заступника директора Інституту проблем матеріалознавства ім.І.М.Францевича НАН України члена-кореспондента НАН України А.В.Рагулі, академіка-секретаря Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України академіка НАН України Б.С.Стогнія було розглянуто питання перспектив використання наноматеріалів та нанорідин для енергетики. Вченими Інституту газу НАН України було проведено низку досліджень зі створення технологій та обладнання для одержання пірографіту, багатостінних вуглецевих нанотрубок та інших наноматеріалів і стабільних нанорідин, які можуть ефективно використовуватись в енергетиці.

Зазначалось, що існують значні перспективи використання таких матеріалів в атомній енергетиці. Було висловлено пропозицію доручити Інституту газу НАН України разом з Національним науковим центром «Харківський фізико-технічний інститут» НАН України та Інститутом проблем безпеки атомних електростанцій НАН України підготувати відповідні аналітичні записки для органів виконавчої влади України з метою цілеспрямованої підтримки досліджень зі створення та використання нанорідин.

Беручи до уваги важливість та комплексний характер робіт у цьому напрямі, також доцільно залучити до їх виконання установи не лише Відділення фізико-технічних проблем енергетики, а й інших відділень, в першу чергу Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України.

***

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про проведення Днів науки та освіти Російської Федерації в Україні; про будівництво житлового будинку для співробітників НАН України; про проведення щорічного

V міжнародного науково-технічного семінару-наради «Розвиток атомної енергетики – фактор сталого міждержавного співробітництва»; про співробітництво з Донбаською паливно-енергетичною компанією; про підготовку спільного засідання Президії НАН України з науково-технічною радою Державного підприємства «Конструкторське бюро «Південне» імені М.К.Янгеля»; також було розглянуто низку кадрових питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України.

Секретаріат Президії НАН України